
Advies van de gecombineerde Groep van Deskundigen varken/pluimvee ten aanzien van Nieuwe Influenza A (H1N1) griep bij varkens (voorheen “de Mexicaanse griep”).

Inleiding

In april 2009 zijn in Amerika ziektegevallen bij mensen geconstateerd die toe te schrijven zijn aan een nieuwe vorm van influenza. Inmiddels heeft dit virus, dat eerst ‘Varkensgriep’ genoemd werd en later “Mexicaanse griep” en dat nu Nieuwe Influenza A(H1N1) (in dit stuk nH1N1) heet, zich over veel landen verspreidt. nH1N1 heeft kenmerken van bekende varkensgriepvirussen.

Begin mei 2009 is bekend geworden dat een Canadees varkensbedrijf met nH1N1 besmet is geraakt. Het virus is hier waarschijnlijk geïntroduceerd door een medewerker die besmet teruggekomen is uit Mexico.

In dit advies van de Groep van Deskundigen wordt ingegaan op de risico’s die de Nederlandse varkenssector en wellicht pluimveesector loopt op besmetting met het nH1N1 en welke maatregelen er mogelijk zijn ter preventie, signalering en indien nodig bestrijding van de besmetting.

Risicoanalyse

Uit de gebeurtenissen in Canada blijkt dat varkens gevoelig zijn voor besmetting met het nH1N1 en dat het virus zich onder varkens kan verspreiden. Er is geen informatie over de gevoeligheid van pluimvee voor dit virus, maar de kans wordt groot geacht dat pluimvee, met name kalkoenen, ook gevoelig is voor deze variant. Wij adviseren om onderzoek te laten uitvoeren naar de besmettelijkheid van het nH1N1 voor pluimvee en naar de transmissie van het virus binnen pluimveekoppels.

Op het moment dat een varkensbedrijf in Nederland besmet zou raken met nH1N1 bestaat de mogelijkheid dat deze varkens een bron van besmetting vormen voor mensen in de omgeving. Op het moment dat in Nederland al vele mensen besmet zijn met de nH1N1, zal een besmet varkensbedrijf weinig bijdragen aan de ontwikkeling van de epidemie bij mensen. Het virus wordt namelijk makkelijk van mens op mens overgebracht en zal zich op die manier snel verspreiden onder de bevolking. In de huidige situatie dat nH1N1 slechts bij enkele personen in Nederland is aangetroffen en zich nog niet verder heeft verspreid, zou zo’n besmet varkensbedrijf wel kunnen bijdragen aan de verspreiding van het virus bij mensen. Het huidige advies richt zich daarom op het voorkomen van besmetting van varkensbedrijven, het vroegtijdig signaleren van een mogelijke besmetting en het ingrijpen in geval er een besmetting optreedt in de situatie van een zeer lage prevalentie van nH1N1 bij de Nederlandse bevolking.

Preventie

De kans dat een Nederlands varkensbedrijf wordt besmet door invoer van besmette dieren of via dierlijke producten is verwaarloosbaar klein omdat er, naast het geruimde bedrijf in Canada, wereldwijd geen andere besmettingen met nH1N1 bij varkens bekend zijn. Tevens vindt er weinig transport plaats van levende dieren tussen de continenten. De kans dat varkens besmet worden met het nH1N1 door contact met een geïnfecteerde mens wordt vele malen hoger geschat.

De kans is reëel dat het nH1N1 in Nederland bij de mens gaat circuleren. Hoe het scenario eruit gaat zien is nu nog niet te voorspellen; mogelijk zal een uitgebreide verspreiding van dit virus in Nederland nog even op zich laten wachten tot de herfst/winter zich aandient. Op dit moment is het aantal besmettingen bij mensen zeer laag en betreft het alleen mensen die in hoogrisicogebieden zijn geweest.

Mensen die in hoogrisicogebieden geweest zouden 10 dagen (ongeveer de infectieuze periode) niet op een varkensbedrijf moeten komen. Daarnaast zou, bij mensen die besmet zijn met nH1N1, getraceerd moeten worden of ze contact hebben gehad met varkens en of dit tot infectie van de varkens heeft geleid. Tot slot zouden mensen met symptomen die passen bij een infectie met het nH1N1 (koorts >38°C, verschijnselen van acute respiratoire infectie; zie www.rivm.nl) niet op varkensbedrijven moeten komen. Dierenartsen zouden bij anamnese en diagnostiek rekening moeten houden met de mogelijkheid van een infectie met nH1N1 bij varkens. Bij influenza-achtige verschijnselen bij varkens zouden dierenartsen moeten navragen of er mogelijk een epidemiologische link is die verband houdt met de nH1N1 (bv. personen die in hoogrisicogebieden zijn geweest of contact hebben gehad met nH1N1-patienten en daarna bij de varkens zijn geweest). In geval van een dergelijk contact is het wenselijk dat een nH1N1-infectie bij de varkens wordt uitgesloten.

Om een besmetting bij varkens snel te kunnen bevestigen, adviseren wij om diagnostische testen voor nH1N1 verder te ontwikkelen. Het verdient aanbeveling om op korte termijn gevalideerde PCRs op virus beschikbaar te hebben die het nH1N1 kan detecteren en onderscheiden van H1 virussen die normaal op het Europese continent circuleren. Daarnaast is het wenselijk de mogelijkheden voor differentiërende diagnostiek middels serologie verder te onderzoeken.

Bestrijding

Het is niet goed te voorspellen hoe het virus zich zal verspreiden als varkens geïnfecteerd raken met nH1N1. Ook is niet bekend of het virus genetisch stabiel zal blijven of misschien van genetische structuur zal veranderen als het in de varkenspopulatie circuleert. Het is zelfs mogelijk dat de infectie uitdooft, bijvoorbeeld doordat er competitie is met andere -al endemisch aanwezige- varkensstammen. Het is onbekend of er kruisimmunitet bestaat als een varken eerder geïnfecteerd is geweest met een ander influenzavirus of als een varken gevaccineerd is met de bestaande vaccins.

Wat er gebeurt is dus niet te voorspellen en hangt onder andere af van de immunestatus van de blootgestelde dieren (in verband met mogelijke kruisimmunitet door eerdere infecties of vaccinatie), het al of niet aanwezig zijn van andere influenzavirussen, de contactstructuur binnen het varkensbedrijf en de mogelijkheid tot verspreiding naar andere bedrijven.

Om meer inzicht te krijgen in de spreiding van nH1N1 onder de genoemde omstandigheden adviseren wij om onderzoek te doen naar transmissie van nH1N1 in naïeve varkens en in varkens die zijn gevaccineerd met de huidige beschikbare varkensvaccins tegen influenza dan wel een infectie met een ander Influenzavirus hebben doorgemaakt.

Mocht er ondanks de preventieve maatregelen toch een insleep van nH1N1 in de varkensstapel plaatsvinden, dan zouden eventuele maatregelen in de varkenssector zich moeten richten op het voorkomen van besmetting bij de mens. Omdat er vele scenario's denkbaar zijn, adviseren wij diverse scenario's uit te werken en de mogelijke maatregelen op hun juridische en praktische haalbaarheid te toetsen. Hierbij kunnen alle maatregelen die in de huidige dierziektebestrijding ingezet worden getoetst worden, zoals standstill, quarantaine maatregelen, vaccinatie en ruimen van besmette bedrijven. Wij adviseren om een klein, slagvaardig team te formeren dat op het moment van een uitbraak snel en op maat adviezen kan uitbrengen over de bestrijding in dat specifieke geval van nH1N1 (vergelijkbaar met het Outbreak Management Team bij RIVM).

Conclusies

De groep van deskundigen adviseert *in de huidige situatie van lage prevalentie bij mensen* de volgende maatregelen ter preventie, signalering en bestrijding van een uitbraak van het nH1N1 bij varkens:

- mensen die in hoogrisicogebieden geweest zouden geadviseerd moeten worden om gedurende 10 dagen hierna niet op een varkensbedrijf te komen;
- bij mensen die besmet zijn met het nH1N1 zou getraceerd moeten worden of ze contact hebben gehad met varkens en of dit tot infectie van deze varkens heeft geleid;
- mensen met symptomen die passen bij een infectie met het nH1N1 (koorts >38°C, verschijnselen van acute respiratoire infectie – beschreven op www.rivm.nl) zouden geweerd moeten worden van varkensbedrijven;
- dierenartsen zouden rekening moeten houden met op de mogelijkheid van een infectie met het nH1N1 bij varkens en pluimvee;
- wij adviseren diagnostische testen voor nH1N1 verder te ontwikkelen;
- wij adviseren onderzoek te doen naar de besmettelijkheid van het nH1N1 voor pluimvee en naar de transmissie van het virus binnen pluimveekoppels;
- wij adviseren onderzoek te doen naar effect van vaccinatie of eerdere infectie met een ander Influenzavirus op de transmissie van nH1N1 in varkens;
- wij adviseren de overheid zich voor te bereiden op verschillende bestrijdingsscenario's van standstill en quarantaine maatregelen tot vaccineren of ruimen van besmette bedrijven;
- wij adviseren de oprichting van een klein, slagvaardig team.

Den Haag, 18 mei 2009